

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 an 4.50 fil.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 24 frc.
1/2 an 12 frc.,
1/4 an 6 frc.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil. a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește
foaia să se adreseze
la: Redacțiunea și
administrațiunea
„Unirei“ în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

† IOSIF STERCA-ȘULUȚU
de CĂRPINIȘ.

— 1827—1911. —

Încă unul din viguroșii stejari ai neamului s'a prăbușit sub lovitura nemiloasă a soartei, ducând cu el în groapă o parte din trecutul nostru — cea mai frumoasă! — o pagină luminoasă din trecutul istoric al umilintelor.

Odraslă a unei familii binecuvântate de Dumnezeu, — cum spune istoricul Bariț — adurmitul în Domnul eră nepot de frate al marelui nostru Mitropolit Alexandru și strănepot al fericitului Episcop Petru Paul Aron de Bistra.

Munții Apuseni, cari și-au câștigat dreptul la recunoștința neamului nostru, în zilele de grea încercare, au inspirat și acestui venerabil fruntaș statornicia iubirii de neam și dorul de muncă până la zilele de adânci bătrânețe, când moartea a răpus, cu oarecare îndoială, pe moșneagul, care nu se gândia să moară încă!

Eră atâta viață în ochii acestui octogenar neobosit, încât nimeni nu se gândia la vremea ce-i apăsă umerii, nici nu-i trecea cuiva prin minte să ne părăsească înainte de aș fi îndeplinit măcar acea dorință, pe care ne-o împărtășia mai zilele trecute, în deplină vigoare: de a prezida adunarea, ce se va ține în Blaj — și de a rosti, cu acest prilej, cuvântul de deschidere.

Vestea morții ne-a izbit, în conștiința pierderei ce o îndurăm, căci nu ne trecea nici prin minte, că venerabila lui figură să ne părăsească așa de rapid, lăsând în doIU cea mai înaltă instituție culturală a noastră, chiar în preajma zilelor jubilar, ce se apropie!

Coasa morții a șuerat deasupra acestui cap luminat, lăsându-ne cu sufletul îndurerat, în căutarea omului, ce are să-l înlocuiască.

* * *

Nu ne indoim nici pe o clipă, că Dumnezeu nu ne-ar fi binecuvântat, cu oameni vrednici de a înlocui pe fericitul Ioșif Șuluțiu.

Dar oricât ar fi de destoinic urmașul lui în fruntea celui mai înalt așezământ cultural, ce avem — nu se va putea mândri cu trecutul luminos al acestui bătrân venerabil, care a fost martor al evenimentelor din anii 48—9 și a fost prietin cu cel mai idealist erou național al veacului trecut: Avram Iancu.

Moștenirea istorică, ce ne-o lasă în volumele de „Memorii“ este cu atât mai de preț, cu cât autorul pune pe hârtie lucruri, ce le văzuse cu ochii, bucăți rupte din propriul său suflet.

Ne-am obișnuit așa de mult cu felul lui prietinos de a face istorie, căci paginile lui Șuluțu sunt un amestec de amintiri, date istorice, și poezie; ne-am obișnuit a-l vedea în fruntea tuturor mișcărilor noastre culturale, în coloanele gazetelor, unde s'a distins ca un polemist fin, cu ocaziunea adunărilor directoriului Șuluțan din Blaj — pretutindeni!

Și de câte-ori ne-vom abate prin palatul „Asociației“ din Sibiu, ni-se va părea, că lipsește cineva din birou, când nu vom mai zări figura venerabilă a acestui bătrân frumos, pe care îl întâlneai în ori-ce vremeaici!

S'a dus și el la umbrele slăvite ale generației cu care a trăit și a muncit o viață întreagă — și mult idealism, multă credință în viitorul neamului nostru se coboară în groapă cu această figură trecută acum în domeniul istoriei!

Închinăm steagul nostru la groapa acestui vrednic fiu al ne-

mului — pe care moartea l-a surprins la o vârstă așa de înaintată, în deplină vigoare sufletească și încă dornic de muncă.

Fie partea lui cu dreptii!

*

Date biografice.

† Ioșif Sterca Șuluțu, juriconsult și scriitor român, născut 10 Septembrie 1827 în Câmpeni, fiul lui Ioan Ș., a studiat în Cluj, M.-Oșorhei și Budapesta; 1849—61 a ocupat mai multe funcțiuni în administrație, 1861 ales vice-comite al cott. Cetatea de baltă, 1863—64 deputat în dieta din Sibiu, dela 1869 consilier de tribunal până la 1881, când a fost pensionat. La 1884 a fost și membru al comitetului național. A fost președintele băncii „Albina“ și vice-preșident al Asociațiunii pentru liter. rom. și cultura poporului român, iar din 1904 președintele aceleia. A publicat un „Memoriu“ ist.-polit., în 6 vol., și numeroase scrieri, mai ales istorice, în „Gazeta Trans.“, „Federațiunea“, „Tribuna“, „Transilvania“ și „Unirea“, apoi și biografia lui Avram Iancu, în care restabilește adevărul față cu acuzele ridicate de mulți autori maghiari contra acestei mărețe figuri în isoria Românilor din Transilvania. A colaborat și la „Erecl. Rom.“

*

Vestea morții.

Eri d. a. a sosit la redacție depeșa:

„Șuluțu, președintele Asociațiunii a murit azi. În mormântarea Duminecă. Biroul.“

iar azi primim următorul anunț:

Comitetul central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, cu adâncă întristare aduce la cunoștință, că veneratul său președinte

Ioșif Sterca Șuluțu de Cărpiniș

în al 84-lea an al etății sale, a adormit în Domnul, astăzi la 31 Martie n. a. c. orele 7 1/2 dimineața. Rămășițele pământesti se vor așeza spre odihnă vecinică în cripta proprie de lângă biserica gr.-cat. din Sibiu Cortegiul funerar va porni dela locuința sa din strada Șaguna Nr. 8 Duminecă în 2 Aprilie n. a. c. la 3 ore p. m.

Sibiu, 31 Martie n. 1911.

Vecinica lui pomenire!

Comitetul central.

*

Aflăm că Exelența Sa Mitropolitul Victor va pontifica ceremonia funebrală, iar predica o va rosti pâr. canonic Dr. Vasile Suciu.

Ruşinea noastră.

Suntem, fără îndoială, popor de viaţă. Purtăm pe spetele noastre umilate aproape două mii de ani grei şi-am luptat până şi cu zmeii din bazme, ca să ne putem menţine la suprafaţă.

Constienţa noastră de coborători din zei a fost, pe semne, destul de tare, spre a ţine sufletul în noi şi atunci când la aparenţă păream morţi veacuri întregi sub izbitorile duşmanilor de moarte.

Câte haite spurcate de prin zaverele războaielor străvechi nu vor fi chefuit în credinţa, că au necat în foc şi sânge toată rămăşiţa coloniştilor lui Traian; câţi capcâni medievali şi mai moderni nu vor fi călcat pe cele şapte piepturi de aramă ale românului cu gândul, că i-au suflat şi cel din urmă felinar de viaţă: şi iată, că totuşi mai vieţuim şi azi, în veacul luminilor, când pentru a trăi cu demnitate se recere nu numai multă vlagă de rezistenţă, ci şi un fel de pricepere artistică întru judecarea şi alegerea mijloacelor de traiu.

Am trăit şi am luptat, după cum cereau nevoiţele din timp în timp. — Şi dacă aşa a voit mila Domnului, ca urgiile cutropitoare ale trecutului să nu ne repună pe veci, e şi aceasta cu o dovadă mai mult, că mai avem încă multe zile de petrecut.

În faţa vremurilor ce ne aşteaptă însă tot pasul pretinde să fie conştii măsurat şi toată clipa bine cumpănită. Treaba e mai serioasă, de cum s'ar părea în primul moment.

Noi românii de sub paza coroanei Sftului Stefan, avem întreită lipsă de trezvie. — Greutăţile nenumărate, cu cari luptăm zilnic ne vizează să fim limpezi întru toate făptui-

rile cu atât mai vartos, că orice sminteală se răsbună îndoit asupra noastră!

O spunem aceasta chiar aici şi chiar acum: nu pentru ca să dăm vânt la o seamă de cuvinte umflate, ci pentru că chiar azi ne cercă ispita mai tare.

În veacurile apuse aveam alături de neştiinţă vrăjmaşi câţi iarba — dar am pus umăr la umăr, ne-am încheat în falangă de oţel, şi bun'a fost Domnul, căci drapelul nostru, ciuruit cum va fi fost, dar şi-a dat ruşine, iar noi mândri ne desvăleam capetele în vârful de parapete.

Azi ne vedem mai la lumină, pentru nevoile mai întinţite avem şi leacuri mai potrivite, ni s'au rărit şi duşmanii şi frica rea ne-a mai lăsat; — ne-a năpădit însă o altă boală proastă, cea mai fatală epidemie: ura dintre fraţii acelui sânge.

Când zici despre un neam, că se mistue pe sine însuşi, ai spus totul, ce se poate mai hădos şi dejositor. — Pare chiar blasfemie. La noi, spre nenorocire, un atare apostrof azi: nu pare de fel blasfemie. — Ameţeşti de atâta miros de cloacă ce ne inundează din toate părţile. — Ceartă răutăcioasă, lungă şi proastă. — Nu descindem în plan la personalităţi. Nu ne permite demnitatea, cinstită şi nici înălţimea principiară.

Doze pete mari şi ruşinoase apasă pe sufletele noastre. — Invidia şi nesaţul în cele profane pe de-o parte, iar pe de alta: o inferioritate greţoasă în cele confesionale.

La noi de o vreme încoaci: autoritate, omenie, prestigiu, rezervă, dragoste, pace, sinceritate, constienţă şcl. şcl. au devenit concepte goale şi cadre fără conţinut. — Am luat-o bagseama după fraţii din regat, cari se poartă canibaliceşte între sine pe motive politice. — Ne hulim şi ne divisăm

chiar noi, cari nici încheaţi n'am răsbăt în destul faţă de puhoiul contrar. —

Nu mai atât ne-ar mai lipsi, ca în atmosfera inferbântată de slăbiciuni profane să mai aruncăm şi-o schinteă de confesionalism, căci am fi chiar daţi gata pe mâinile celor ce rânjind pândesc după noi.

Şi dacă sfânta-ne dragoste faţă cauza comună, pe care o reprezentăm, precum şi compătimirea, cu care datorim, ca buni creştini, desolării noastre generale de azi: nu ni-ar suprima revolta sufletească îndreptăţită: am avea chiar multe de spus la punctul acesta.

Ne mărgenim la un singur caz flagrant şi nici nu din pricina coloraturii lui confesionale, ci pentru realitatea lui demoralizatoare.

La noi, mă rog, aşa lucră o seamă de oameni, par'că n'ar mai fi ordine morală şi nici un fel de răspundere cinstită; — şi ce-i mai trist: chiar în sânul clerului românesc. — Exclusiv şi numai în numele culturai şi moralei româneşti protestăm cu cea mai sfântă indignare în contra procedurii puţin inteligente, cu care s'a profanat de curând memoria marelui reposat: Dr. Aug. Bunea. Ne aducem cu toţii aminte — doar abia a trecut numai anul — că Liga Culturală din regat, ţinând să eternizeze numele unui matador de literat românesc cum a fost şi Bunea, a instituit „Premiul Bunea“, cu care să se distingă din caz în caz cea mai reuşită lucrare din domeniul istoriei noastre bisericesti. — Conferirea premiului avea s'o decidă, conform literilor fundamentale, o comisie compusă din profesorii de istorie bisericesti dela teologiile din Bucureşti, Blaj şi Sibiu.

Nu de mult am cetit o veste furisată, în care se spunea de tot laconic, că premiul e conferit deja. — Am fost însă cu rezervă

FOIŢA.

LA GEAMURI...

*La geamuri dorm castanii cu crengile-amortite
Şi noaptea varsă lacrimi din genele-obosite —
Când ceaţa se revarsă pe luncile pustii
Ca jalea într'un suflet lipsit de bucurii:
.... Din sfânta mea comoară de visuri şi noroc
Mi-a mai rămas în suflet un dor... un dor de foc
Cu el mai stau de vorbă în noapte câte-odată
Când amintirea-mi spune... povestea-i fermecată.
Cu el mai plec şi-acuma la pribegit departe
... Intorc a vieţii file din învechita carte...
Iar când târsiu durerea mă cheamă iar acasă
Simt inima-mi 'necată de-o noapte 'ntunecoasă
Mă văd atunci năierul cu barca sfărâmată
Ce fără de nădejde spre ţărmuri jalnic cată
Şi-o şoaptă simt în suflet din alte lumi cum spune
Povestea întunecată — un glas de îngropăciune
...» Sărman copil — din vremuri — ce cafi ce nu mai este?!
Prezentul e durere, trecutul... o poveste
Iar viitorul?! taină... cu vişore rebele
Grădină fără floare şi noapte fără stele...»*

Sandu Bujor.

Din parabolele lui Krummacher.

Harfa lui David.

Intr'o zi David, regele Israilului, şedeă pe înălţimea Sionului, şi îşi răzema capul pe harfa sa.

— La ce te cugeţi, regele meu? — zise profetul Gad apropiindu-se de el.

Me cuget la schimbătoarea mea soarte, — răspuse David. Câte cântări de bucurie şi mulţumire, dar şi cât de multe suferinţe şi plângeri am cântat eu pe această harfă!

— Fii asemenea harfei! — zise profetul.

— Cum? întrebă regele.

— Vezi, — răspuse omul lui Dumnezeu, — durerea cr şi bucuria au însufleţit coardele harfei şi i-au smuls sunete cereşti. Aşa suferinţa şi bucuria să schimbe inima şi viaţa ta într'o harfă cerească.

David se ridică şi făcu să răsune coardele harfei.

Nu fă negustorie cu cel mai mare decât tine.

Pasărea nu zboară cu o singură aripă.

Un tată hrăneşte nouă copii; nouă copii nu pot hrăni un tată.

față de știre și-am așteptat. Acum, primind nrul de pe Ianuar—Februar al revistei Asociațiunii: „Transilvania“, vedem în ea un articol de 9 foi cicero, intitulat „Preoțimea românească ardeleană în veacul al XVIII-lea“, — iar în nota de din jos observarea: „Lucrarea aceasta a obținut premiul Bunea — zi: trei sute (300) coroane.

Las' că lucrarea înșă o vede și orbul — de i-o cetești — că-i o meditare nevinovată, comandată bag' seama expres și forfecată fără milă din lorga plus puține garnituri întâmplătoare. — Nu-i nici măcar o palidă schițare a titlului din front. — D'apoi noi n'avem aci de-aface cu persoane. Pe noi ne interesează numai lucrul ca atare. — *Intrebăm nainte de toate, că cu prilejul conferinței premiului chestionat pentru ce nu s'a cerut și părerea profesorului de istorie bisericească din Blaj.* E oare lucru cinstit a perverti și apoi a mușamaliza un lucru de interes public?

E doar cea mai primitivă normă nu numai de bunăcuviință ci de drept public: a nu purcede arbitrar într'o chestie, a cărei mod de tranșare este expres prescris! Și e o pată nespuse de rușinoasă pe sufletul nostru românesc: a comite și a permite astfel de sobolizări. — Este izbirea în față a celui mai elementar simț de demnitate onestă!

Și presa românească n'are nici o voce rea față de aceste „caionisme“?? Trist din cale afară! Toate scandalurile mici și mari, mai mult și mai puțin personale, toate flecăriile tuturor imberbilor descreerați mai nainte găsesc resunet în coloanele pline de „declarații“ și „somații“, — decât un astfel de atentat cultural, pentru care noi n'avem glosar destul de josnic spre a-l caracteriza. O, da. Blajul prea e bun și pacinic, — toate le suferă.

La adresa Blajului, leagănul culturai noastre românești de pretutindenea, — încap toate înjurăturile și defaimările, câte numai poate produce ori ce suflet putred.

Dar va fi odată destul și din paciința și resignarea patriarhală!

Noi, când îndrăznim a resuflă, ori a-ne clăti — e deja sfară 'n țară, că facem confesionalism. Și câtă astuție!

Ne pun botnița prealabil, ni-se închină infinite articole indigeste, că am „perverti istoria“, că am fi intoleranți, răutăcioși șcl. șcl. — pentru ca după impresia momentană a astorfel de preservative să se poată comite și plasa, ba și premiă în modul cel mai ne-qualificabil, chiar cu premiul Bunea, niște încureături naive și sărăcăcioase, cari într'o deprindere școlară poate ar mai merge, dar și acolo numai cu greu.

Să ni se ierte — d'apoi când nici în clerul românesc nu putem conta la conștiință integrită unde să mai căutăm o răspundere dreaptă.

Nu-i destul de trist, că zădarnic cerșim dreptate la străin, și tremurând ti cerem nu odată mila, — dar nici aceea n'o primim??

Și noi ne mai rugăm la Dumnezeu să ne facă dreptate, când înși-ne n'o respectăm?!

Câtă iluzie farizaică! (r.)

Predică românească.

— Note și reflexii. —
(Continuare).

II.

Cum își va câștiga preotul însușirile unei bune predici românești? Negreșit, prin pregătire. Pregătirea aceasta în înțeles mai larg constă din studiarea poporului nostru, a firii și deprinderilor lui, a conceptelor și cunoștințelor din religione, a limbii și graiurilor lui curate, nefalsificate; mai departe: din studiarea literaturii de predici românești. E interesantă întrebarea: oare preotul are lipsă de cetit și studiat predici gata ori ba? Oare nu i-e destul preotului dacă dispune de știința teologică și omiletică, dacă are izvor de exemple și aplicații practice? Mai trebuie să studieze el și predici gata? Negreșit, că per absolutum nu, dar de studiul omiletic se ține și cunoașterea cuvântărilor clasice, cum sunt omiliile SS. Părinți și predicile autorilor renumiți. Poate ceti și predici gata din cărți și reviste, numai să nu cadă în greșală de-a reproduce acestea în mod servil. Cu privire la aceasta foarte bine se exprimă Petru Maior în „Cuvântul înainte“ al predicilor sale zicând: „ca preoții cu aceste predici cu cuviință să ajute a folosi poporenilor săi, lipsește să ia aminte, că precum aceeaș bucată e și maicelor și sugătorilor prunci spre hrană; însă cu aceea osebire, că spre a hrăni pe maice e bucată tare, iară spre a hrăni pe prunci e prefăcută în lapte; așa preoții ca niște maice a poporenilor săi lipsește bucată predicilor acestora, topindu-o mai întâi în sine, să o prefacă în lapte și rumegând cele ce se cuprind întru acestea cu cugetul lor, ca o beatură să le strezure întru inimile celor neînvățați. Adecă, preotul vrând a face învățătură din vre-o predică de acestea, se cade să plinească porunca aceea, care fu dată prorocului Iezechiel, zicând: „mânăncă hârția aceasta și mergi și grăiește filor lui Israel“ (Iezechiel cap 3 stih 1). Deci mai nainte se cade să cetească predica foarte cu luare aminte, ca învățând de rost adevărurile ce cuprinde predica cu dovezile lor, să-și umple mîntea sa, și așa întocmind vorba după priceperea ascultătorilor ca o spongă bine adăpată fără mare osteneală va putea vărsa adevărurile din Amvon“.

Deci bine face preotul, care cetește cărți de predici și-și abonează „Păstorul Sufletesc“, dacă e îndestulitor, ori alt „periodic“.

În privința însușirilor românești ale unei predici însă cu graba nu aș ști recomanda alt izvor, alt tezaur bogat și de mare preț, decât *Predicile lui Petru Maior*. Acestea, precum mai la vale vom vedea, sunt un manual pentru preoți fără pereche la noi.

Insuș Petru Maior le-a compus astfel, ca să poată ocupa locul cazaniilor cetite în biserică, ca să se poată spune direct poporului fără prelucrarea preotului Pentru aceea zice: „ci măcar, că scopul meu întru osteneala aceasta fu, ca și preoții acei, cari nu sunt procopsiți întru știința ritoricească, să se îndemneze cu mijlocirea acestora a face poporului învățătură de rost, totuși cel ce va ceti din carte predica în biserică, nu fără nici un folos va lucra aceasta. Pentru că așa sunt predicile acestea țesute, cât, de nu

și tocma toate firele, în ființa și măduha celor ce se cuprind întrânsese fiește carele prost o poate înțelege, cât ori carele poporan, carele va ascultă cetania predicilor acestora cu luare aminte, pururea mai cu sănătate și suflet după darul lui Dumnezeu va eși din biserică, de cum a intrat“.

Acest caracter poporal al predicilor lui Petru Maior se vede mai ales în limba lor. E interesant, cum marele apărător al teoriilor noastre latiniste, *) în privința limbii noastre populare e atât de real și credincios stării faptice! La el nu vei afla nici un cuvânt sau expresie de origine străină înlocuită cu una latinească, afară de titlul cărții (Predici în loc de Kazanii), nici urmă nu vei afla de opintiriile noastre, cari cu graba nu aflăm în loc de o expresie latinistă, uzitată în conversația cultă, aceea pe care o înțelege poporul!

Corespondințe.

Misiuni populare.

În 7 și 8 April n. se vor ține misiuni populare în comuna Sanislău sub conducerea Magnificului Domnului Canonic: Moise Nyes din Orade, după următorul program:

În 7 Aprilie: Vineri sârbătoare „Bunei vestiri“, d. a. la oarele 2 primirea procesiunilor. La oarele 3 „după cinariul cel mare“ cu invocarea Spiritului Sfânt. Începându-se psalmul „Cu noi este Dumnezeu“ încunjurăm biserică de 3 ori. Înaintea crucii pontificantele rostește rugăciunea dela oara a IX-a. După intrarea în biserică preot-profesorul Augustin Magyar ține vorbirea de introducere a ss. misiuni cu tălcuirea indulgențelor plene concese pentru aceste ocazii de Sfinția Sa P. P. Leo al XIII în audiința din 26 Iunie 1903. La capătul „Dupăcinariului“ preotul din Ciomocor, Stefan Tașiedan vorbește despre S. Taină a „Penitenții“. Să cetește rugăciunea penitenților și să încep mărturisiriile credincioșilor. La oarele 7 seara se va cânta „Paraclisul P. C. V. Maria“. La capet capelanul din Vașad: Traian A. Mihaica ține vorbire despre tema „Preacurata Vergură în ceriu, biserică lui Hristos pe pământ, e maica noastră iubitoare“.

În 8 Aprilie: Sâmbătă la 6 oare dim. se continuă mărturisiriile credincioșilor, La oarele 7 să începe „măncariul“, la capăt preotul din Andrid, Grațian Matei vorbește despre „datorința noastră de a ne alipi cu drag de biserică și așezămintele ei“. Să con-

*) În această calitate avem aici pe P. Maior singur la un loc în „Cuvântul înainte“, unde apără cuvântul „predică“ față de „Cazanie“: „cuvântul acesta predică e cuvânt vechiu românesc: carele părăsindu-se oarecând, se imprumută alt cuvânt dela Sârbii și învățătura, care se face Dumineca sau într'o altă sârbătoare în biserică cu cuvânt străin se numi Kazanie. Ci de vreme ce Sârbii, ca să-și întoarcă imprumul, acum au primit cuvântul nostru cel vechiu românesc în gura lor și de obște le place a chiema zisa învățătură predică, pentru ce noi să nu luăm iarăș cuvântul nostru și precum Sârbii, așa și noi mai cu cădînță, decât Sârbii să ne întrebuițăm cu dânsul? Ce rușine ar fi nouă, străinii să se desfăteze cu ale noastre și noi să nu știm prețui ale noastre, care le avem dela vechii strămoșii noștri. Pentru aceea eu, lăpădând cuvântul străin de Kazanie, am pus în fruntea cărții acesteia titlul Predici...“

tinuă mărturisirea și se mărturisesc preoții, învățătorii și intelectualii. La oarele 9 să începe S. Liturgie pentru cei morți. După **Evanghelie Pontificantele** ține predică despre „S. Cuminecătura”. La cuminecariu să cuminecă toți cei mărturișiți: La părăstas protopop-parohul din Piscolt: Florian Sălăgian va vorbi despre „Purgatoriu”. După „fie numele Domnului” cântând „Doxologia” incunjurăm biserica de 3 ori, după intrare: ecteniile dela litie, apoi parohul local ține vorbirea de încheiere, în urmă Pontificantele împărtășește poporului binecuvântarea Arhieriască.

Alexă Pop,
prot.-paroh.

Zile de regenerare sufletească.

În parohia Nușfalău, condusă de harnicul protopop Ioan Pop s'au ținut la 17 18 și 19 Martie n. misiuni populare prin Sfinția Sa Păr. călugăr bazilitan *Leon I. Man*, dela Mănăstirea Prislopului.

În 16 Martie n. Sf. Sa a vorbit poporului despre scopul misiunilor și despre cele ce sunt de urmat în aceste s. zile, dacă omul vrea să se aleagă cu ceva folos sufletesc. După inserat s'a început apoi șirul predicilor 14 la număr, în cari Prea Cuvioșia Sa părintele misionar făcându-ne-a pe toți, ca cu ochii scâlțați în lacrimi să înțelegem și cunoaștem și să vedem, care este scopul omului, mărimea, uriciunea, urmările și modul pedepsirii păcatului, moartea noastră, județul particular, grozăvenia iadului, județul cel mare, Restiguirea D. N. Isus Hristos, cum să ne mărturisim și cum să primim cu vrednicie sfânta taină a cuminecăturii. Pus-ne-a înaintea ochilor pe mama durerilor și legătura ce este între noi și sufletele celor adormiți în Domnul.

Funcțiunile din biserică precum și mărturisirile în timpul acestor s. misiuni le-a săvârșit M. O. D. prot. a Budacului Ioan Pop, Nușfalău; cu ajutorul O. D. preoți: M. Bungărdean din Bilak; N. Suia din Neț; Ciril Negruțiu, Ragla; Ioan Mihalăși, Șieuți; Ioan Timar, Birla; Nechifor Buta, Friș; T. Oltean, Ardan; Aurel Bungărdean, Bileag; Iuliu Pop, Sântioana și Ioanichie Groze Sebeșul-de-sus; executând rezponzoriile și cântările prunci școlari sub conducerea zeloșilor domni învățători locali A. Moldovan și G. Domide.

Poporul și inteligența din loc și jurul alor zece comune gr.-cat. în butul vremii tinoase s'au adunat în așa măsură, încât frumoasa și considerabil de spațioasă biserică parohială din Nușfalău a fost cu mult prea strâmtă, decât ca să poată da încăpere tuturor și aproape jumătate din numărul predicilor a trebuit să fie rostite în liber, în grădina bisericii. Înălțătoare au fost și procesiunile făcute la ținuturile ambelor comune.

Numărul celor împărtășiți cu s. taine ale Peninței și Eucharistiei în timpul relativ scurt a trecut peste 1000, care împrejurare mă întărește în convingerea, că misiunile au avut efect foarte bun. Ba și după, cuvântul de rămas bun poporul nu vrea să se vadă despărțit de Păr. Man, care le-a vorbit atât de dulce și mângâietor tuturor.

Sunt aderentul principiilor profesate de „Cultura creștină” și „Unirea” în ce privește misiunile populare. Recunosc, că în

darea aceasta de samă a mea m'am abătut dela acelea; dar o am făcut, pentru că în părțile noastre e lucru aproape cu totul străin, ba pe unii îi stăpânește și astăzi încă părerea greșită, că numai unde poporul ar fi cu totul demoralizat și corupt, ar fi de lipsă ținerea misiunilor. Iară ceea-ce am atins în treacă despre conducătorul s. misiuni o am făcut pentru că nu știu ca în dieceza noastră să se fi făcut încă pași spre constituirea vre-unui comitet, care să aranjeze astfel de misiuni.

Participantul.

Din Vicariatul Hațeg.

— Dela corespondentul nostru. —

Pe ziua de 2 Aprilie se va ținea cu binecuvântarea arhieriască sinodul vicarial al districtului Hațeg în biserica gr.-cat. din Tuștea. Ținem a remarcă acest eveniment, atât pentru înțeleptele deciziuni, ce se vor aduce în acest sinod, ca și de alte dăți, cât mai vărtos pentru împrejurarea, că în cele 2 zile, premergătoare sinodului, C. S. P. Leo Manu, egumenul mănăstirii Prislop, ca primul călugăr gr.-cat. român al ordului bazilitan restaurat de curând în dieceza Lugojului, își va începe activitatea sa de apostol, ținând misiuni publice pentru popor în Tuștea.

Sunt mari speranțele ce le legăm noi de Prislopul cu renume istoric și mai ales de restaurarea ordului călugăresc al Sf. Vasile-cel-Mare între Români nostri de aci.

Binecuvântările Cerului să însoțească munca măreață, ca idealul acesta înalt — pentru a cărui realizare s'a ostenit atât de mult Il. Sa Dl Ep. Dr. Vasile Hossu — să fie izvor nesecat de binecuvântare și prosperare pentru neamul nostru și biserica noastră.

*

I. Ministru al Cultelor contemplând înalta mănăstire și feluritele binefaceri, ce pot eși cu vremea din acest lăcaș al pietății, al științei și al muncii, care e Mănăstirea Prislopului a binevoit a acordă pentru restaurarea mănăstirii suma de 3000 cor.

Corespond.

Reviste.

Camera ungară continuă debaterile budgetare. — Mai așteaptă apoi o sumedenie de alte chestii. La chestia portofoliului de interne deja până acum sunt vre-o 12 oratori prenotați. Se va vorbi despre chestiile ce privesc: administrația, reforma electorală, ordinea publică, igiena, apoi despre chestia naționalităților șol. — Și încă multe alte mai restau. — E prea probabil, că discușiunea la budget nu va putea fi mântuită până în sărbătorile Paștilor, iar guvernul se va simți nevoit să ceară prolongirea indemnității.

Austria. Guvernul austriac în ședința ministerială a hotărât, să nu

se plece înaintea terorizării boemilor. Cabinetul Bienert nu se gândește la abdicere. Că ce va mai fi, e încă problematic. — La încheierea foiei primim știrea, că parlamentul a fost dizolvat prin rescript regal. Alegerile noi se așteaptă pe luna lui Iunie.

România. Ministrul președinte Carp, a prezentat deja Camerei preliminarul budgetar. Percepțiunile ar face 477 milioane, față de 461 milioane erodate. Cu 16 milioane mai mult decât anul trecut.

Italia. Se vestește din Roma, că regele a primit abdicerea cabinetului Luzzatti, și a concretizat pe Giolitti cu formarea noului guvern.

Bulgaria. Noul guvern e alcătuit din naționaliști și progresiști sub șefia ministrului de externe Gesov.

Spicuri.

Ce scrie un ungar pe la 1837 despre Români din cottul Solnoc-Dăbăci.

Fragmente din scrierea „Doboka vármegye természeti és volgári esmertetése” de Carol Hodor. (Descrierea populațiunii din comitatul Dobăca.)

I.

..... Români, — e dureros de spus — sunt mai sălbatici, decât toate neamurile din Europa. Insușirile caracteristice a celor din Calabria li-se potrivește în multe privințe; și azi sunt superstițioși, mulți sunt talentați, posed însușiri frumoase și cei mai în stare și învață, deși afară de bucuriile sufletesce n'au nici câmpuri nici alte mângăeri. Traiul și-l duc mai mult în sărăcie. Ce privește proporția și aici sunt atâția seraci ca și în ori care județ nou din Șpania, dar cauza nu-i tocmai aceeași. Ei înșiși mărturisesc — și cine ar putea crede? — că cu toate greutățile n'au nici energie. Și așa și este, că nu întru atâta jobăgia, cât mai vărtos alte multe greutăți le cauzează starea sărăcăcioasă. Greutățile publice le fac cu neputință sporirea elementelor bune. Cei cari locuesc mai în depărtare de drumurile mari, sunt în stare mai bună. Traiul li-e simplu, iar în familie sunt necuviincioși. Măncarea li-e stearpă, îmbrăcăminte aspră și de regulă făcută de ei. Unele straie — după ținuturi — se deosebesc în patru chipuri. De obicei poartă țandă sură sau neagră (la Săcui sarică, pe Sălaj zeche, pe la Călata suman) cioareci albi de lână, curea sau șerpar de piele, cu cuțit în teacă și furcută în el, poartă mai departe, pălării cu margine late și opinci, la sărbători cizme cu tureac scurt. Fecioarele — în chip viclean — se împodobesc cu cununi de flori ori cu peteci ce le încinge părul și în sărbători poartă rochie și ciobote roșii (cizme.) În plete poartă fel de fel de

prime (frunze), iar grumazii și pieptul îl împodobesc bani de argint.

Românii își cinstesc foarte mult preoții. Față de părinți nu-s așa simțitori.

Dejunul — după datina răsăriteană — e mai bogat decât prânzul. Cu privire la cantitatea și calitatea dejunului, prânzului, uinei ori a cinei, rareori se împlinește dorința lui Henric al IV-lea, — regelui francez. Lăcașurile, de celea mai multe ori, sunt scunde, sărăcicioase și de sub acoperișul de paie, prin ferestrele cu ochi de burduf ori peliță, clipește sărăcia.

Românii țin minte. Jocurile li-e sunt grozav de obositoare și instrumentele de zis li-s fluierul și cimpoiul. Cântările naționale, doina, — deși nu știu tactul — în melodiile cele mai triste sunt destul de pătrunzătoare.

E trist de tot, să vezi tâgăurile recruților, când sunt despoiați, pe vecie de libertatea lor și oarecum pe dreptul, căci nu are soarta mașteră, pentru Români, o ispită mai grea decât miliția.

Serman popor — precum a exclamat serbătoritul dela Széplhom — e vremea să se însenineze și cerul norocului tău!

Va veni vremea — și de ar da Dumnezeu — când poporul acesta nu va fi vinovat să se timbreze — ca în trecut — cu semnul crimelor, cari turbură ordinea socială.

(va urma).

Epilog la pacea româno-maghiară.

În ultimul moment primim știrea, că procurorul din Murăș-Oșorhei a pus sub acuză pe preotul unit *I. Botezan* și învățătorul unit *Ilie Câmpian* din comuna *Agârbici*: pentru 16 cărți pretinse agitatorice din biblioteca populară a numitei comune, administrată de conducătorii numiți. — Între cărțile puse sub acuză sunt și trei discursuri de recepțiune ținute la Academia Română sub *presidiul Maiestății Sale Regelui Carol*, precum și: *Dr. Bunea*: „Din istoria românilor“, „Episcopul Inoc. Micu Clain“, *Ch. Coșbuc*: „Lupta pentru neatarnare“, *Gr. V. Borgovan*: „Ionel“, *A. Bârsan*: „Colecțiune de poezii populare“, șcl. șcl. Pertractarea e designată pe 3 April n.

Mai slăbiți-ne cu dragostea!

Noutăți.

Știri personale. Excelența Sa Mitropolitul *Victor* a sosit în pace aseară dela conferința episcopescă din Pesta.

Mulțumită. On. Niculae Platon paroh gr.-cat. în loc de pomeana îndatinată pentru fiul său repausat *Cornel*, a pus bază la un fond pentru nou edificândă biserică gr.-cat. din *Șomfalău*, răscumpărând pomeana cu suma de 40 Cor. La acest fond s'a adaus suma de 40 Cor. donată de Prea St. Dnă *Finica Pop* din *Șomoștelnic*. — *Saveta Damian* din loc, întru amintirea fratelui său repausat *Dumitru* a donat tot spre acelaș scop suma de 30 Cor. În numele bisericii gr.-cat. din loc primească mulțăminta cuvenită pentru acest început bun. *Șomfalău* la 26 Martie n. *Naftailă Man* curator.

Masa studenților dela institutele de învățământ din *Blaj* a primit Cor. 20 dela frații *Precup* în loc de cunună pe mormântul repausatei bunice *Ana Țierean*, preoteasă văduvă în *Corbu*.

Pentru biserica din Pata. Credincioșii noștri din comuna *Pata*, care de abia numără 105 familii, după ce și-au zidit case parohiale potrivite, au reparat și mărit școala, asigurând din al lor salariul învățătoresc, a lansat un apel pentru a-și putea ridica o altă biserică în locul celei vechi, care e din 1690. Au răspuns la acest apel: *Dr. Ioan Oltean* adv. în *Ludoș* (născut aci) 100 cor. *Pompei Pozsár* not. cerc. în *Pata* 100 cor. *Mihail Hodârnu* parohul locului 100 cor. *Ioan Crețiu* neguțător-crișmar în *Pata* 100 cor. *Emiliu Miclea* învățător în *Pața* 50 coroane. *Ioan Hățiegan* protopop *Cojocna* 5 „ *Ana Filip* vād. de avocat în *Abrud* 5 cor. *Dr. Laurențiu Pop* avocat „ „ 3 „ „*Auraria*“ bancă de economii „ „ 4 „ *Dr. Vas. Hossu* episcopul *Lugojului* 10 cor. *Ioan M. Moldovan* prezozit *Blaj* 10 coroane *Mihailu Hodârnu* preot *Cenan Gligor* casar.

Cum să se apere preoții de holeră? Din o ordinațiune a Ministrului de interne estragem următoarele pasaje: Preotul înainte de-a intra în chilia morbosului, trebuie să-și asigureze veșmintele în contra infecțiunii. Aceasta o va face învâindu-se cu un lepedeu, cu un paliu (mantaua) de drup, sau altceva, ce ușor se poate desinfecțea. După terminarea funcțiunii preotești să desinfecțeze obiectele, de cari s'a folosit (cruce, pixă ș. a.), băgându-le în apă ferbinte s'au spălându-le cu lysoform, ori cu altă soluțiune desinfecțatoare. *Bumbacul* și alte obiecte atinge de infecțiune să le arză acolo îndată. Înainte de-a eși din chilia bolnavului, lepedeul sau paliul, în care s'a fost învâlit, să-l arunce în leșia, ce stă pregătită în chilie, — mâinile să și-le spele bine cu săpun și cu apă, în care s'a topit 2% de lysoform, — haina ce poate i-s'a murdărit, să o curețe cu peria întinsă în soluțiune desinfecțatoare. După eșire din chilie să-și șteargă și frece bine talpa călțămintelor pe țolul udat în soluțiune desinfecțatoare, încât se poate în sublimat.

Iuriștii sofragii. În *Keszthely* a legat zilele trecute proprietăreasa de ospătărie *Strauss* contract cu 15 universitari (7 mediciști, 3 tehnici și 5 iuriști), cari s'au declarat, că sunt aplicați a face peste vară slujba de chelneri. — Contractul interesant sună astfel: „Contract, care s'a legat între ospătarul *M. Strauss*, locuitor în *Keszthely* și între subsemnații membrii ai auditoriului universității din *Budapesta*, pe lângă următoarele condițiuni: „Susnumitul mă deoblig să dau subscrișilor locuință, proviziune și 200 coroane leafă lunară, dacă în schimb dâșii se vor supune următoarelor condiții: Să observe regulat timpul de lucru; să țină cu rigoare curățenie întru toate, să împlinească punctual munca impusă, cu mușterii să tracteze, fără desclinire, cu cea mai mare preveniență și urbanitate. — Referitor la speșele de călătorie fac declarație obligatoare, că le suport pentru cazul, dacă vor și complini termenul prevăzut în contract. Dat în *Budapesta* la 27 Martie 1911.“ — S'au fost însinuat peste 500 inși. Mulți învățători, oficianți șcl. Studenții chelnări cu începutul sezonului își depun numele. Fiecare va primi pe surtuc câte o literă din alfabet și va

reflecta exclusiv numai la chemările ce i-se fac sub litera respectivă.

Relicula din veacul VII. Profesorul *Börzsönyi* dala gimnaziul benedictin din *Győr* a aflat mai-an în fluviul *Marțal* o sabie de oțel din *Damasc*, bogat decorată. Trimțându-o la Pesta în muzeul național, aci s'a constatat că minunata sabie e din veacul al VII-lea și de mare preț. — Numai trei săbii asemenea mai există: în *Anglia*, *Stuttgard* și *Mainz*, dar toate trei sunt inferioare celei găsite la noi.

Falcă de mamut. Pe moșia văduvei *Ebeczky* din *Ajnácskő*, deschizându-se o mină de nisip, au dat de o interesantă rămășiță paleontologică. E probabil o falcă de mamut. Au trimis-o la Pesta.

Din Palermo vine știrea, că acolo un orcan puternic a făcut alaltăeri noaptea ravagii mari, — pricinuind pagube însemnate în zidiri și sămănături. — O casă s'a urnit pe căsenii adormiți.

Săptămâna britană. În *Londra* s'a început așa numita „Săptămâna britană“. Toate prăvăliile orașului sunt decorate și nu se vinde decât product englez. — În cafenele și alte locuri publice se servește numai licuide englezești. În teatre se predau numai bucăți naționale englezești, — chiar și în teatrul de varietăți pășesc numai artiști englezi. — Săptămâna aceasta formează începutul serbărilor de încoronare.

Emigranți. Din *Fiume* se vestește, că vaporul „*Carpatia*“ a plecat alaltăeri d. a. cu 1201 pasageri emigranți înspre *Newyork*.

Necrolog. † *Vasilie Mărginean*, casier la banca „*Oraviciană*“ a repausat subit *Mercuri* în 29 Martie în etate de 47 ani. Condolentele noastre îndureratei familii.

Odihnească în pace!

Posta Redacțiunii.

Abr. în U. Primit. Nostim, nu-i vorbă! Vom reflecta la ele într'un număr viitor, peacă ne va îngădui vremea și spațiul. — Noroc și bine! — Fiți feciori conștii de ceace sunteți!

I. P. G. De mers ar merge, dar mai cerne nișel subiectele și motivele. Îngrijește bine și forma. Cetește încă mult și cu atențiune.

D. I. 1) De-ai fi scris-o mai concis și mai cu grijă era și mai bine. 2) Măruntășuri cu spirit sunt, firește, mai bine văzute, decât alte treburi — și banale și lungi. — Inventiositatea e prețioasă în tot locul.

Pentru ceialalți — în nrul viitor!

Cadou de sărbători!

Admirabilul tablou

Din suferințele noastre,

Reprezintă un moment dureros din viața noastră. — Mărime 44/68 cm.

Se află de vânzare la *Librăria Seminarului teol. gr.-cat din Blaj*. — Prețul freat 220 cor.

Numai o zi!

Iosif Schlesinger din *Sibiu* soșeste aici pe târg cu paltoane de dame, mantale de praf și mare asortiment de pardisiuri pentru domni.

(34) 1-1.

PARTEA LITERARĂ

CRUCIAȚII.

Roman istoric din veacul al XV.
după Henryk Sienkiewicz.

(Continuare).

20

— Dar nici n'ai fost în Malburg? Întrebă Zbisko.

— Nu... Și pentru ce m'aș fi și dus? Epistola împrenă cu bagajul mi-l'au furat; dar voi ruga pe Zemovito, să-mi scrie altă epistolă. Aceasta încă n'o voi putea duce eu căci scuip sânge.

— Da, zău! — suspină Mazko. — căci lancea mi-a străbătut prin coaste. În Spichov m'am simțit ceva mai bine, dar drumul ăsta îndelungat mi-a stricat mult. Îți spun, că m'am grăbit.

— Și pentru ce te-ai grăbit? Ar fi trebuit să-ți grijești mai bine sănătatea!

— Doriam să convin cu principesa Zemovito, ca să-mi scrie o altă epistolă. Iurand m'a sfătuit, ca să merg cu epistola la el, ca să o trimită el marelui magistru, prin un prințonier german, de cari avea mulți închiși, și îi persecută rău, căci și-au omorât soțiile.

— Înțeleg, înțeleg, dar îmi vine curios, cum s'a putut pierde epistola, doar Iurand, când i-a împrăstriat, și-a putut redă bagajele și împreună cu ele și epistola.

— Dar nu i-a prins de toți. Cinci au scăpat și aceia mi-au dus epistola.

Mazko începuse să tușească. Batista, ce și-a dus-o la gură eră plină de sânge.

— Trebuie c'ai primit o rană grea — zise Zbisko năcăjit. Dar cum se poate de a ajuns așa aproape de tine?

— Au năvălit asupra mea din pădure. Era tare cald și ședeam pe cal fără scut și neguțătorii mi-au spus, că ținutul e sigur.

— Și cine a fost conducătorul? Vre-un cavaler cruciat?

— Nu... ci un german cu numele Lentz.

— Și acela încă a scăpat?

— Nu! Iurand l-a prins și acum e în temnița din Spichov. El încă are doi prințonieri din Mazovia, și acum pentru sine îi înbie în schimb pe aceia.

— O, Dumnezeu! — răspuse Zbisko, — cum poți suferi, ca Lichtenstein și germanul ăsta să mai trăiască, iar eu să mor eșafod și nici tu, frate dragă, să n'ajungi iarna?!

— Cel puțin de te-aș mântui pe tine — zise Mazko suspinând.

— Ai vorbit cu cineva?

— Am fost la căpitanul de poliție din Cracovia și mi-a spus, că Lichtenstein a călătorit deja.

— A călătorit?

— Da; îndată după moartea reginei.

— Și ce și-a spus căpitanul de poliție?

— Mi-a zis: „Trebuie să decapitez pe fratele tău, nu pentru dorința lui Lichtenstein, ci pentru că așa sună legea, Lichtenstein, ori e aici ori ba, nu-ți mai poate ajuta nimic. Singur regele ar putea să te agrățieze“.

— Și unde-i regele?

— După înmormântare, s'a dus în Rusia.

— Atunci dară nu-i speranță!

— Așa spune și căpitanul de poliție! — răspuse Mazko intristat.

Zbisko plimbându-se obosit din odaie, prinse mâna lui Mazko și sărutându-o zise:

— Dzeu să-ți răsplătească binefacerile făcute cu mine... Implinește-mi, te rog, încă o dorință. Roagă pe căpitanul de poliție, să mă concedieze, pe trei luni. Spune-i, că îi promit pe cuvântul meu de onoare, că mă voi reîntoarce îndărăt. Știi... Vreau să provoc pe Lichtenstein la duel. Unul din noi va trebui să moară.

— Mi-e frică, că nu se va întâmpla nimic din tot lucrul. — răspuse Mazko — dar voi încerca.

— Îți mulțumesc frate dragă! Dar Danusia?

— Danusia e bolnavă; principesa Anna, numai pentru ea a rămas încă în Cracovia, altcum s'ar fi dus de mult acasă.

— Bolnavă?! strigă Zbisko infriecat. — Și numai acum îmi spui?

— Fii liniștit adaugă Mazko. — Acum se simte mai bine, dar nu-i permis să iasă din odaie. Pentru aceea nicinui te-a cercetat,

Zbisko, rămânând singur speră, că va căpăta concediune dela căpitanul de poliție și atunci se va răfui cu Lichtenstein.

Aștepta impacient pe fratele său. Acesta se reîntoarce:

— Căpitanul de poliție — zise — cel mult, dacă te poate elibera pe două săptămâni, ca să-ți aranjezi afacerile familiare.

— O săptămână-două!... În acest timp nu pot s'ajung nici până la hotarele terii!

— Pe mai mult timp nu te poate concedia; măcar că l'a rugat și principesa Anna Danuta. Îmi spuse, că-i pare rău, dar nu poate face nimic în contra legii, căci singur regele te poate concedia. Principesa s'a și certat cu el pe motiv, că pentru ce te ține așa mult timp în închisoare. Căpitanul de poliție însă a declarat în mână, că va termina cu tine încă în săptămâna asta...

— Mazko nu mai putu, să zică nimic, decât:

— Indurarea e la Dumnezeu!

— Așa iute!... Așa de 'ngrabă!... zise Zbisko palizând.

— Am ingenunchiat înaintea lui, — continuă Mazko, — și așa m'am rugat de el. Și el nu mi-a spus nimic altceva, decât să căutăm noi ceva cale de scăpare, și care să nu să opună legilor, căci el nu poate face nimic.

Zbisko plecându-și capul, părea mai mult mânios decât desperat. Mazko, apropiindu-se de el zise:

— Auzi, ce-ți spun... Când regele făcu prințonier pe principele Vitold, acesta se îmbracă în vestimente femeiești, și așa a scăpat din închisoare. Aici nu este muiere, fără te poți îmbrăca în hainele mele... afară e întunec și nime nu te cunoaște. Eu sunt bătrân și pedecasupra și bolnav de

moarte. Tu te poți căsători, ca să nu ni-se stingă familia și după aceea vei putea să duelezi și cu Lichtenstein.

Mazko începuse deja să se desbrace, dar Zbisko zise:

— Jur pe sfânta cruce, nu vreau să fiu fugar!

— Și pentru ce?

— Pentru că ar fi o înjosire.

Apoi urmă liniște. Nu se auzia, decât răsufierea lui Mazko și sgomotul miliției, ce eră în curte.

— Ascultă numai, — zise în sfârșit Mazko.

— Dacă pentru Vitold n'a fost dejositor, c'a fugit, de sigur nu va fi nici pentru tine.

— Dar Vitold a fost principe și încă avut și puțernic, eu însă sunt sărac, n'am nimic, decât onoarea... Te iubesc și nu vreau să mori pentru mine!

Bătrânul albit de ani, și crescut în toată viața în toiul luptelor, strânse în brațe pe fratele său și plângând zise:

Zbisko!... Zbisko!... Zbisko!...

X.

În ziua următoare ridicară eșafodul înaintea casei orașului.

Principesa Anna Danuta umblă pe la toți canonicii și iuriștii și se sfătuiă cu ei ore întregi întrebându-i, oare n'ar afla, ori nu știu vre-un obicei legal pe baza căruia ar putea să-l scape pe Zbisko.

În jurul eșafodului poporul se adună deja din zori. Mulțimea vorbea de tinărul osândit de frumuseța lui și de cauza, pentru care fu pedepsit. S'au adunat în număr mare și cavaleri ca cu prezența lor să dea cîntea din urmă sermanului Zbisko, pe care-l compătumeau cu toții. Eșafodul l'au învăluit cu pănură neagră. De-asupra lui erau trei oameni: călăul, un om înalt cu niște spete late, îmbrăcat cu o haină roșie, sub care strălucea în mână lui paloșul ascuțit ca briciul și lângă dânsul stau cei doi ajutători, cu mânecele sulfocate țineau în mână funia, iar într'un colț eră sicriul, acoperit cu o învalitoare Clopotele bisericii catedrale sunau într'una, spăriind miile de porumbi, cari se așezaseră pe turnul ei. Poporul mișcat privea îndurerat la bătrânul Mazko, care galben ca ceara se răzîmă de doi cavaleri. Mulți credeau, că e tatăl celui osândit. Povala eră între privitorii primi, ținând pe Danuzia de mână. Danuzia eră îmbrăcată tot în alb și pe cap avea o cuuniță verde. Nime nu știă pentru ce s'a îmbrăcat așa, dar toți o compătumeau, căci eră palidă și ochii ei vineți se umpleau mereu de lacrimi. Tăcerea mare a poporului deodată se nșchimbă în sgomot și începură să murmure împotriva legilor și a judecătorilor, ba unul strigă, că trebuie dărîmat chiar și eșafodul...

(Va urma).

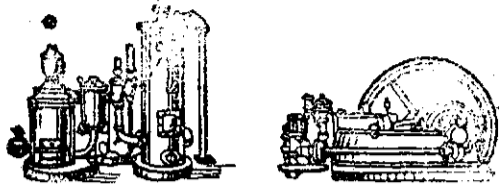
Proprietar-editor: Aurel C. Domșa
Redactor responsabil: Augustin Gruția

Kalmár & Engel

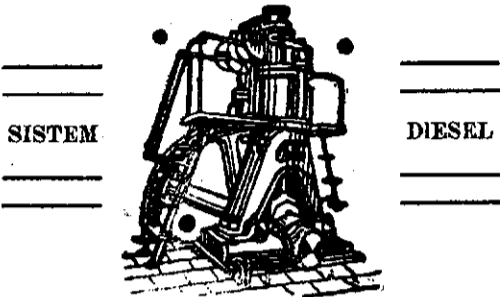
fabrică de mașini și motoară

Depozit și birou: V., Lipótring 22. Fabrică: VI., Üteggasse 19.
BUDAPEST

Renomit! Original! „Benz“!

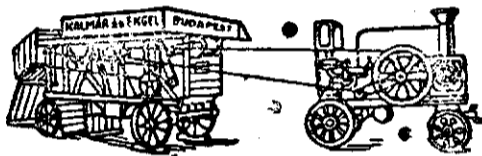
Motor-Sugător de gaz. — Mânareacea mai ieftină din prezent. „Benz“-Motor cu oleiu crud.

SISTEM

DIESEL

Recunoscut cel mai bun fabricat. Recomandă garniturile sale de imblătit, Locomobile cu Benzin, cari sunt construcțiunea cea mai simplă

Garantie deplină. Condițiuni de plată favorabile. Preliminare de prețuri și Prețcurent gratuit și franco. (101) 16-26

Prima pepinerie de viță de vie pe **Tárnava.**

Proprietar: **Frideric Caspari**

Medgyes Nr. 47 (Nagy-Küküllő megye)

De ani recunoscută ca prima și cea mai deamnă de încredere și mai bogată în specialități de viță de vie, liferează:

Altoi de viță

americană cu și fără rădăcini în diferite specialități, se garantează veritabilitatea speciei.

Binevoîți a cere prețcurent ilustrat!

În prețcurent se află epistole de recunoștință din toate părțile Țării; de aceea fiecare proprietar de vie, înainte de a-și face comanda, poate să se asigure dela cunoscuți, verbal sau în scris, despre vrednicia de încredere necondiționată a sus amintitei pepinerii.

(99) 18-20

Cancelarie administrativă și birou de informațiuni în Budapesta.

Procur și dau informațiuni în toate afacerile procesuale, extraprocusuale, administrative și comerciale; mijlocesc împrumuturi personale, hipotecare și amortisaționale ieftin și în scurt timp; mijlocesc cumpărări, vânzări, exarendări de bunuri, mașini, motoare și alte rechisite economice; finanțez parcelări de moșii; esoperez ajutoare de stat pentru preoți, învățători, școli și pentru cumpărarea de izlaze și pășuni; efeptuiesc tot felul de comande comerciale eventual și la bursă prompt pe lângă taxe moderate și anticipație pentru corespondență.

Dr. Constantin Manea
advocat dipl.

VIII. Aggteleki u. 10. I. 7. Telefon: 171-27
(81) 3-52

Picurile de stomac ale lui BRÁDY

provăzute cu marca de scutință: Vergură Maria de Mariaczell, în decurs de 30 de ani intr'atât s'au răspândit încât nici într'o casă nu pot lipsi. Cu neajuns efect se folosesc aceste picuri în contra stricării stomacului, a arsurii de stomac, a încuierii scaunului, sgârcluii de stomac și cap, a vomării, insomniei, anemiei ș. a.

Se află de vânzare în toate farmaciile: 1 sticlă mare cor. 1-60 sticlă mică 90 fl. Pentru 6 sticle Cor. 3-40, 3 sticle mari Cor. 4-80 dacă se trimit banii înainte, le spedează franco:

farmacia **BRÁDY K.**
a „Magyar Királyhöz“ Bécs
I., Fleischmarkt 2., Depot 5.

Să fim atenți la marca de scutință, care reprezintă pe Vergură Maria de Mariaczell, precum și la pachetarea roșie și a subscrierii care este copia celei de pe chipul aci slătorat

(8) 12-25

Te săgetează? (Ai dureri?)

Folosește Elsafluidul lui Feller și Elsa-hapurile lui Feller, a căror singur producător este **EUGEN V. FELLER**, farmacist de curte, Stubica, Centrale Nr. 122 (Zágrábmege).

I. Elsafluidul lui Feller e, după experiențele noastre, liniștitor de dureri, vindecător, înțează durerile; repede și sigur vindecă: reumă (spurc), slăbie de nervi, junghfuri în coaste, influența, dureri de cap, de dinți, de spate, amorteală, durere de ochi, migrenă, și multe alte morhuri aci nepomenite! Fluidul Elsa alui Feller e folosit cu efect fără păreche la răgușală, catar, dureri de piept și gât, și morhuri prevenite din curent ori răceală. Veritabil e numai dacă pe sticlă este numele „Feller“. 12. sticle mici sau 6 duble ori 2 speciale, K. 5, franco.

II. Mai departe dorim a Vă aduce la cunoștință, că lumea folosește cu efect distins și sigur Elsa-hapurile-Rebarbara purgative alui Feller, contra durerilor de stomac, sgârcluri, lipsă de poftă, arsuri de fiere, greață, amețală, răgăeli, haemoroidă și alte conturbări de mistuire. — 6 cutii franco cu 4 coroane. — Să ne ferim însă de imitațiuni și la comanda să adresăm acurat așa: (92) 21-30

Eugen V. Feller, apotecar
Stubica Centrale 122 (comit. Zágráb).

AVIZ. Am onoare a Vă aduce la cunoștință, că mi-am început praxa de dentist în Blaj Casa capitulară vis-à-vis de reședința metropolitană. Cu stimă: **Virgil Muntean**, dentist.

(23) 14-?

La NAGYENYED
Com. Alsófehér

să se adreseze cine dorește a-și procura varietăți autentice de:

Pomi roditori

arbori pentru alee, plante de ornament, conifere, plante de împrejmuire, fructe cu hoabe, pueți, etc.

Vițe altoite

(calitate superioară)
viță europeană și americană cu și fără rădăcini. (Catalog instructiv la cerere gratuit)

FISCHER u. Comp

Pomi Vificultura

(78) 11-12

CONTRA

TUSEI

răgușelei, catarului, flegmei și tusei
măgărești nu cumpărați altceva decât
gustoasele

Caramelle pectorale

de alui Kaiser cu „trei brazi“

5900 atestate dela medici și
privati garantează pentru
succesul sigur.

Pachete cu 20 fl. și cu 40 fleri;
cutie cu 60 fleri se află la: **Carol**
Schieszl farmacist Blaj.

(93) 19-22

THE CAMPBELL

renumita firmă engleză de Motoare livrează celea
mai bineconstruite și durabile

□ Motoare și Locomobile □

cu Benzină,
Oleiu crud,
Gaz și Sugă-
tor de gaz.

Mănarea cea mai ieftină, mai sigură și
mai neconturbată.

Prețuri echitabile. Condițiuni de plată
favorabile. Garanță în toate privințele.

Reprezentant general:

Korányi Victor BUDAPEST, VI., Liszt
Ferencc-tér Nr. 9.
Telefon 64-64. (90) 26-26

Nr. 54-1911.

(38) 8-3

Concurs.

Intreprinzătorii doritori de a
execută lucrările necesare la edifi-
carea școlii gr. cat. din Șeica mică
(Kis-Selyk, u. p. Nagy-Selyk) prin
aceasta se reacearcă să-și înainteze
ofertele în scris însoțite de cauți-
nea de 260 cor. adecă două sute-
șasăzeci coroane la curatoratul pa-
rohiei gr. cat. din Șeica mică cel
mult până la 9 April st. n. 1911
la 12 ore.

Ofertele intrate mai târziu nu
se vor luă în considerare.

Operatele despre acestea lu-
crări și anume: condițiunile de edi-
ficare, preliminarul de spese și pla-
nul, aprobate de Preaveneratul Con-
sistor Metropolitan la 28 August
1909 sub Nrul 6431 se pot studia
zilnic la oficiul parohial gr. cat.
din Șeica mică între orele 8-12
a. m. și 2-5 p. m.

Licitațea minuendă să va țineă
în 9 April la 2 ore p. m.

Șeica mică, la 25 Martie 1911.

Petru Ciuia
preot gr. cat.

Teodor Lupu
curator prim.

(32) 8 3

Nr. 10-1911

Concurs.

Intreprinzătorii doritori de a
execută lucrările necesari la edifi-
carea bisericii gr.-cat. din Glogoveț
(Glogavec) Dist. prot. al Blajului,
priu aceasta se reacearcă să-și înain-
teze ofertele în scris însoțite de
cauțiune de 800 cor. adecă opt sute
coroane, la oficiul parohial gr.-cat.
din Glogoveț cel mult până în 23
Aprilie 1911 la 2 ore d. a.

Ofertele intrate mai târziu nu
se vor luă în considerare.

Operatele despre aceste lucrări
și anume: formulariul de contract,
condițiunile de edificare, prelimina-
riul de spese și planul aprobat de
Prea Veneratul Consistor Metro-
politan cu datul de 18 Martie 1911
Nr. 1998, se pot studia zilnic la
oficiul parohial gr.-cat. din Glogo-
veț între 8-12 ore a. m. și 2-4
p. m.

Licitațiunea publică minuendă
se va țineă în 23 Aprilie 1911 st.
n. le 2 ore p. m.

Glogoveț (p. Hosszuaszó), 26
Martie 1911.

Ioan Aron,
preot gr.-cat.

Nicolau Budiu,
cârtator primar.

Singurul institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

==== SIBIU ====

Strada Cisnădiei 5. Strada Cisnădiei 5.

==== recomandă ====

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mo-
bile etc. în condiții avantajoase și cu
==== premii ieftine. ====

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani
gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu
termin fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigu-
rări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre
și asig. poporale pe spese de înmormântare. Mai departe
contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig.
==== p. pagube la apaducte, ====

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1909	K.	4,831,168.13
Capitale asigurate pe viață achitate	„	4,571,035.51
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1909	foc	112,045.412
	viață	10,847,132
Fonduri de întemeiere și de rezervă	„	2,309,337

Prospecte și informații se dau gratuit în
birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de
cunoștință se primesc în condiții favorabile în
==== serviciul institutului. ====

(26) 12-52

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896
premiat cu medalia cea mare.

Turnătorii de clopote și fabrica de scaune de fer pentru
==== clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

in Timișoara-Fabric

27, 12-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor
nouă, pe cum la turnarea de nou a clo-
potelor stricate, mai departe spre facerea
de clopote întregi armonioasă, pe lângă
garanție pe mai mulți ani, provăzute cu
adjustari de fer bătut, construite spre a
le întoarce cu ușurință în ori ce parte.
Indată ce clopotele sunt bătute de u-
lature prin aceea ce sunt mântuite de
crepare. — Cu deosebire recomand

→ clopotele gaurite ←

de mine inventate și mai de multe
ori premiate, cari sunt provăzute
în partea superioară — ca violina —
cu găuri după figura S și pentru
aceea au un ton mai intensiv, mai
limpede, mai plăcut și cu vibrarea
mai voluminoasă, decât cele de sis-
tem vechiu, așa, că un clopot pa-
tent de 327 kg. este egal în to-
nul unui clopot de 461 kg. făcut
după sistemul vechiu. Mai departe
se recomandă spre facerea scaune-
lor de fer bătut, de sine stătă-
toare, — spre preadjustarea clo-
potelor vechi cu adjustare de fer
bătut — ca și spre turnarea de
tace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.